

ĐƯỜNG HỒ CHÍ MINH TRÊN BIỂN - TẦM NHÌN CHIẾN LƯỢC TRONG NGHỆ THUẬT QUÂN SỰ VIỆT NAM

 BÙI QUANG HUY - NGUYỄN HUY PHỤNG*

Ngày nhận: 27/12/2021

Ngày phản biện: 20/01/2022

Ngày duyệt đăng: 15/02/2022

Tóm tắt: Lịch sử chiến tranh thế giới và nước nhà đã ghi nhận nhiều con đường vận tải mà sự ra đời của nó quyết định không nhỏ đến thắng lợi của cuộc chiến, nhưng có lẽ chưa từng có con đường vận tải nào lại đặc biệt như đường Hồ Chí Minh trên biển. Bài viết khẳng định sự ra đời của Đường Hồ Chí Minh trên biển thể hiện tầm nhìn chiến lược, nét đặc sắc trong nghệ thuật quân sự Việt Nam trong cuộc kháng chiến chống Mỹ cứu nước, biểu tượng sức mạnh, niềm tự hào, giá trị lịch sử và hiện tại của cách mạng Việt Nam trong thời kỳ mới.

Từ khóa: Đường Hồ Chí Minh trên biển; nghệ thuật quân sự; tầm nhìn chiến lược.

HO CHI MINH ROAD AT SEA - A STRATEGIC VISION IN VIETNAMESE MILITARY ART

Abstract: The history of world wars and the country's war has recorded many transportation routes, whose birth greatly contributed to the victory of the war, but perhaps there has never been a special transportation route like the Ho Chi Minh road on the sea. The article affirms that the birth of the Ho Chi Minh Road at sea represents a strategic vision, a unique feature in Vietnamese military art in the resistance war against the US for national salvation, a symbol of strength, pride, and value. historical and current values of the Vietnamese revolution in the new period.

Keywords: Ho Chi Minh Road on the sea; military art; strategic vision.

Sau năm 1954, với âm mưu chia cắt lâu dài đất nước ta, các thế lực cầm quyền của đế quốc Mỹ và tay sai đã ngang nhiên xóa bỏ hiệp định Giơnevơ, đưa quân xâm lược, biến miền Nam thành thuộc địa kiểu mới và căn cứ quân sự, làm bàn đạp tấn công miền Bắc. Nghị quyết Hội nghị Trung ương 15 là một mốc lịch sử vô cùng quan trọng. Nghị quyết đã đề ra một cách toàn diện đường lối cách mạng dân tộc dân chủ nhân dân ở miền Nam, đánh dấu bước phát triển mới về tư duy lý luận và chỉ đạo thực tiễn của Đảng ta và Chủ tịch Hồ Chí Minh trong sự nghiệp kháng chiến chống Mỹ, cứu nước, nhằm mục tiêu chiến lược giải phóng miền Nam, thống nhất đất nước. Những quyết sách về đường hướng phát triển của cách mạng miền Nam mà Hội nghị đưa ra phản ánh đúng tình thế chín muồi của cách mạng miền Nam, đáp ứng được yêu cầu bức thiết của thực tế tình hình cách mạng miền Nam lúc bấy giờ, phù hợp với nguyện vọng tha thiết của đồng bào, cán bộ, chiến sĩ miền Nam và phù hợp với xu thế phát triển tất yếu của cách mạng. Trong bối cảnh đó, Đảng ta đã xác định, con đường giải phóng miền Nam là con đường cách mạng bạo lực, nghĩa là "lấy sức mạnh của quần chúng, dựa vào lực lượng chính trị của quần chúng là chủ yếu, kết hợp

với lực lượng vũ trang để đánh đổ quyền thống trị của đế quốc và phong kiến, dựng nên chính quyền cách mạng của nhân dân"¹, nhanh chóng tổ chức chi viện sức người, sức của, vũ khí từ miền Bắc xã hội chủ nghĩa cho chiến trường miền Nam.

Thực hiện sự chỉ đạo của Bộ Chính trị và Quân ủy Trung ương, cùng với việc tổ chức Đoàn 559 mở tuyến vận tải trên bộ, vượt qua dãy Trường Sơn; sau khi nghiên cứu, thử nghiệm và chuẩn bị về mọi mặt, ngày 23/10/1961, Bộ Chính trị và Quân ủy Trung ương Quyết định thành lập Đoàn Vận tải quân sự 759, đánh dấu mốc lịch sử quan trọng, mở ra bước phát triển mới của tuyến đường vận tải chiến lược - Đường Hồ Chí Minh trên biển để vận chuyển người và vũ khí đến các chiến trường xa ở miền Nam. 60 năm trôi qua nhưng Đường Hồ Chí Minh trên biển mãi mãi là niềm tự hào của quân đội ta, nhân dân ta, là biểu tượng sáng ngời của chủ nghĩa anh hùng cách mạng, của trí thông minh, lòng dũng cảm, ý chí sắt đá, quyết tâm giành độc lập, tự do, thống nhất đất nước của dân tộc ta. Đường Hồ Chí Minh

* Trường Sĩ quan Chính trị, Bộ Quốc phòng

¹ Văn kiện Đảng toàn tập (2022), tập 20, Nxb Chính trị quốc gia - Sự thật, Hà Nội, tr.82.

trên biển, con đường vận tải bí mật, bất ngờ, có ưu thế về thời gian, hiệu quả và khả năng vận chuyển sâu vào các chiến trường xa, là một sáng tạo độc đáo, đặc sắc, thể hiện tầm nhìn chiến lược, tài thao lược của Đảng Cộng sản Việt Nam và Chủ tịch Hồ Chí Minh. Đó là nét đặc sắc trong nghệ thuật chỉ đạo chiến tranh cách mạng, kế thừa và phát huy truyền thống đánh giặc anh hùng của ông cha ta trong thời đại mới. Đường Hồ Chí Minh trên biển thể hiện quyết tâm, ý chí “không có gì quý hơn độc lập, tự do”, khát vọng cháy bỏng dù có phải đốt cháy đống Trường Sơn cũng phải giành cho được độc lập, tự do, thống nhất của dân tộc ta, không một khó khăn, trở ngại nào, không một kẻ thù nào có thể ngăn cản được. Đó cũng là biểu hiện sáng ngời của chủ nghĩa anh hùng cách mạng của nhân dân ta, đặc biệt là của cán bộ, chiến sĩ Đoàn 759, Đoàn 125, Hải quân nhân dân Việt Nam anh hùng. Đường Hồ Chí Minh trên biển còn là biểu tượng cao đẹp của tình đoàn kết quân - dân thắm thiết, sự phối hợp chặt chẽ, nhịp nhàng giữa những con tàu không số với nhân dân những vùng bến, bãi nơi có con tàu đến. Sự chở che, chăm sóc nuôi dưỡng với tình cảm yêu thương sâu sắc của nhân dân các địa phương với cán bộ, chiến sĩ tàu không số, tiếp thêm nghị lực, sức mạnh cho các chiến sĩ trong cuộc chiến đấu vô cùng gian khổ, ác liệt; là biểu tượng sáng ngời về tinh thần đoàn kết quốc tế cao cả. Đường Hồ Chí Minh trên biển không chỉ là phương thức chi viện mới hết sức quan trọng, trực tiếp cho các chiến trường ven biển miền Nam, mà còn là một sáng tạo chiến lược của Đảng về chiến tranh nhân dân trong thời đại Hồ Chí Minh, đã góp phần to lớn làm nên Đại thắng mùa Xuân năm 1975. Sự ra đời của Đường Hồ Chí Minh trên biển thể hiện tầm nhìn chiến lược, nét đặc sắc trong nghệ thuật quân sự Việt Nam, biểu tượng sức mạnh, niềm tự hào, giá trị lịch sử và hiện tại của cách mạng Việt Nam trong thời kỳ mới.

Một là, đường Hồ Chí Minh trên biển tầm nhìn chiến lược, nét đặc sắc trong nghệ thuật quân sự của Đảng ta và Chủ tịch Hồ Chí Minh

Trước sự phát triển của phong trào đấu tranh cách mạng ở miền Nam, ngày 24/01/1961, Bộ Chính trị có Chỉ thị “Về phương hướng và nhiệm vụ công tác trước mắt của cách mạng miền Nam”, chỉ rõ: “đẩy mạnh hơn nữa đấu tranh chính trị, đồng thời đẩy mạnh đấu tranh vũ trang lên song song với đấu tranh chính trị, tấn công địch bằng cả hai mặt chính trị và quân sự”². Đầu năm 1961, Thường trực Quân ủy Trung ương xác định: “Cuộc đấu tranh cách mạng của nhân dân ta ở miền Nam đã bước vào một giai đoạn mới và ngày càng trở nên gay go, quyết liệt...”

Muốn đẩy mạnh cách mạng miền Nam tiến lên giành thắng lợi quyết định cần phải kiên quyết chi viện cho miền Nam những thứ mà chiến tranh cần thiết. Miền Bắc phải thực hiện nhiệm vụ này với tất cả khả năng của mình trên nguyên tắc góp sức đẩy mạnh cách mạng miền Nam nhưng vẫn giữ vững hòa bình ở miền Bắc... Việc chi viện cho miền Nam có tính chất lâu dài và toàn diện”³. Thường trực Quân ủy Trung ương cũng chỉ rõ: Lực lượng chi viện bao gồm con người và phương tiện vật chất. Con người là những cán bộ, nhân viên công tác góp phần xây dựng lực lượng tại chỗ của miền Nam. Phương tiện vật chất, chủ yếu trước hết là vũ khí và khí tài quân sự, thuốc men,... giải quyết mức tối thiểu cho cả Liên khu 5 và Nam Bộ. Đường chi viện là đường bộ, đường không và đường thủy. Đường thủy có nhiều khả năng thực hiện. Vấn đề quan trọng là ta phải nắm được tình hình ở miền Nam,... Thường trực Quân ủy Trung ương cũng chỉ rõ biện pháp tiến hành trong vận tải đường thủy là dùng phương tiện từ miền Bắc chở hàng vào miền Nam hoặc từ miền Nam ra chở hàng đưa vào và có thể dùng biện pháp từ trong miền Nam ra kết hợp từ ngoài miền Bắc đưa hàng vào gặp nhau chuyển hàng giữa đường,... Như vậy, Đảng ta đã xác định nhiệm vụ vận tải đường biển chi viện cách mạng miền Nam là nhiệm vụ chiến lược, có tính lâu dài.

Tầm nhìn chiến lược của Đảng ta và Chủ tịch Hồ Chí Minh còn thể hiện ở việc mở tuyến đường vận tải trên biển đúng thời cơ; quy tụ được sức mạnh của toàn dân tộc; phương pháp vận chuyển “độc nhất vô nhị” trong lịch sử chiến tranh thế giới. Đường Hồ Chí Minh trên biển ra đời vào thời điểm khó khăn, gian khổ, ác liệt nhất của cuộc kháng chiến chống Mỹ, cứu nước. Trong khi địch được trang bị các loại vũ khí, phương tiện hiện đại, tối tân, chúng ta chỉ có những loại tàu thuyền nhỏ bé, thô sơ, sử dụng tàu giả dạng vận tải, tàu đánh cá; kết hợp hoạt động bí mật và công khai; tàu có thể xuất phát từ nhiều bến đi (kể cả ở nước ngoài) và cập nhiều bến đến; dẫn tàu đi trên nhiều tuyến đường khác nhau, có giai đoạn đi vòng ra biển xa, vùng biển quốc tế. Do vị trí chiến lược hết sức quan trọng của Đường Hồ Chí Minh trên biển, đế quốc Mỹ dùng mọi thủ đoạn tinh vi, xảo quyệt, với các loại vũ khí, thiết bị tối tân hiện đại nhất của nền khoa học - công nghệ quân sự Mỹ để đánh phá, hồng hũ diệt, ngăn chặn, cắt đứt tuyến

² Văn kiện Đảng toàn tập (2002), tập 22, Nxb Chính trị quốc gia - Sự thật, Hà Nội, tr.158.

³ Hồ sơ số 285 - Phòng Quân ủy Trung ương, Hồ sơ lưu tại Trung tâm Lưu trữ Bộ Quốc phòng.

đường tiếp viện của ta trên biển. Những con đường, các bến bãi đều nằm trong các vùng kim kẹp, lũng sục, truy quét, đánh phá ác liệt suốt đêm ngày của địch. Địch phong tỏa đường trong ta đi đường ngoài, địch ngăn chặn đường dài ta đi phân đoạn; địch bám đuôi, ta đi thẳng ra vùng biển quốc tế; khi địch phát hiện, áp sát tấn công hoặc cướp tàu, ta đánh trả quyết liệt, có lúc phải phá hủy tàu và hàng để giữ bí mật nhiệm vụ và con đường. Đường Hồ Chí Minh trên biển đã khẳng định tầm nhìn, bản lĩnh và tài thao lược của Đảng, ý chí và khát vọng độc lập, tự do, thống nhất đất nước của toàn dân tộc. Chúng ta đã biết dựa vào khả năng to lớn của Nhân dân để vượt qua mọi khó khăn, từng bước đánh bại các âm mưu, thủ đoạn của kẻ thù, hoàn thành xuất sắc nhiệm vụ chi viện cho chiến trường miền Nam trong những thời điểm khó khăn, ác liệt nhất. Đường Hồ Chí Minh trên biển đã làm cho đối phương kinh ngạc, bất ngờ và không thể tưởng tượng được về sự có mặt, quy mô, sự dũng cảm và tính sáng tạo vô song của những con tàu và những con người tham gia tuyến đường.

Hai là, đường Hồ Chí Minh trên biển đã chi viện sức người, sức của cho chiến trường miền Nam trong những năm khó khăn, ác liệt nhất của cuộc kháng chiến chống Mỹ cứu nước

Đường Hồ Chí Minh trên biển đã làm tốt vai trò tiếp viện kịp thời cho chiến trường miền Nam, góp công, góp sức, cùng quân dân cả nước làm nên thắng lợi của Chiến dịch Xuân năm 1975, giải phóng miền Nam thống nhất đất nước. Trong vòng hai tháng, các tàu này đã chuyển vào Nam hàng trăm ngàn tấn vũ khí, cấp các bến đã chuẩn bị của tỉnh Cà Mau. Vượt qua những thử thách ác liệt, gian nan, đấu trí, đấu lực căng thẳng với địch và sóng gió biển khơi, các chiến sĩ hải quân đã hoàn thành nhiệm vụ xuất sắc thời kỳ đầu tiếp tế vũ khí cho cách mạng miền Nam, góp phần rất quan trọng tăng cường nhanh chóng sức mạnh chiến đấu cho lực lượng vũ trang giải phóng. Công việc vận chuyển vũ khí vào chiến trường Nam Bộ tạm ổn, tuy số lượng chưa nhiều, nhưng đã góp phần quan trọng giúp quân và dân các tỉnh đồng bằng sông Cửu Long phát triển lực lượng vũ trang, tạo được thế mới, lực mới, đánh thắng địch nhiều trận, củng cố và mở rộng vùng giải phóng. Thành công của những chuyến vũ khí đã trực tiếp góp phần đẩy mạnh chiến tranh nhân dân, xây dựng và phát triển khối chủ lực ở chiến trường Nam Bộ, cực Nam Trung Bộ; góp phần làm nên những chiến thắng oanh liệt của quân dân ta ở Ấp Bắc, Đầm Dơi, Cái Nước, Chà Lã, Vạn Tường, Ba Gia, Bình Giả, Đồng Xoài... Có thể thấy, hiệu quả vận chuyển của tuyến chi viện chiến lược biển, đã tạo

nên thế trận chiến tranh nhân dân rộng khắp trên tất cả các vùng chiến lược, các địa bàn chiến lược ở miền Nam, góp phần tạo nên sức mạnh chiến đấu và chiến thắng của quân dân ta. Đặc biệt, sự xuất hiện kịp thời những vũ khí tương đối hiện đại, có tính năng chiến đấu cao đã làm thay đổi cách đánh của quân và dân ta, thay đổi tương quan lực lượng giữa ta và địch. Bối cảnh bấy giờ, nhiều tờ báo ở Mỹ khẳng định: "Cộng sản Bắc Việt có những đội thuyền viên lão luyện, vượt xa hải quân Việt Nam Cộng hòa hai mươi năm. Họ có thể điều khiển tàu đi trong bất luận thời tiết nào, địa hình nào"⁴.

Đường Hồ Chí Minh trên biển bảo đảm tuyến chi viện chiến lược trên biển nhanh hơn, kịp thời hơn, vũ khí trang bị đồng bộ và đạt hiệu quả cao và có thể vận chuyển được những loại hàng "đặc biệt". Nếu như vận chuyển đường bộ phải qua nhiều cung, chặng, qua nhiều lực lượng phương tiện,... phải mất hàng tháng trời mới đến đích. Thì vận chuyển bằng đường biển tuy gian nan, nguy hiểm vì phải độc lập đối phó với địch và sóng gió, nhưng nếu vượt qua sự ngăn chặn của địch thì chỉ khoảng 5 đến 6 ngày đã vào tới chiến trường Tây Nam Bộ. Những loại hàng đặc biệt như: Vũ khí, thiết bị y tế quý hiếm, những hóa chất đặc biệt,... và đặc biệt hơn cả là đã đưa đón an toàn tuyệt đối hàng trăm cán bộ cấp cao của Đảng, Nhà nước, Quân đội và các chuyên gia đầu ngành tăng cường cho chiến trường⁵,... Bên cạnh đó sự phối hợp của quân và dân cả nước đã góp phần làm nên thắng lợi của cuộc kháng chiến chống Mỹ, cứu nước; là thành quả tổng hợp của nhiều nhân tố, trong đó nhân tố quan trọng và quyết định nhất là sự lãnh đạo sáng suốt, tài tình, đúng đắn, sáng tạo của Đảng Cộng sản Việt Nam và Chủ tịch Hồ Chí Minh vĩ đại. Đó còn là thắng lợi của sự đoàn kết, phối hợp, hiệp đồng chiến đấu chặt chẽ giữa Quân đội nhân dân và Công an nhân dân Việt Nam, đã trở thành truyền thống quý báu của lực lượng vũ trang cách mạng trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa.

Ba là, đường Hồ Chí Minh trên biển là biểu tượng sức mạnh của chiến tranh nhân dân Việt Nam, quyết tâm đánh Mỹ và thắng Mỹ, giành độc lập tự do, thống nhất đất nước

Trong những năm ác liệt nhất của cuộc kháng chiến chống Mỹ, đường Hồ Chí Minh trên biển là biểu tượng sức mạnh của chiến tranh nhân dân Việt

⁴ Tài liệu của địch, Phòng số 02, Hồ sơ 21, Lưu Trung tâm Thông tin - TTXVN.

⁵ Trung tâm Thông tin truyền thông vì môi trường phát triển (2011), *Huyền thoại đường Hồ Chí Minh trên biển*, Nxb TTXVN, Hà Nội, tr.70-72.

Nam trong cuộc đấu trí, đấu lực với kẻ thù; nơi tỏa sáng chủ nghĩa anh hùng cách mạng; lòng quả cảm, trí thông minh và quyết tâm đánh Mỹ và thắng Mỹ của dân tộc Việt Nam anh hùng. Bước vào cuộc trường chinh chống Mỹ, cứu nước, hành trang - vũ khí sắc bén của con người Việt Nam thời đại Hồ Chí Minh chính là niềm tin sắt son vào sự nghiệp cách mạng do Đảng và Bác Hồ lựa chọn. Niềm tin ấy của các thế hệ người Việt Nam được hun đúc, bồi đắp bằng sự quan tâm, chăm lo của Đảng ta và Chủ tịch Hồ Chí Minh; được tiếp thu, truyền thụ qua môi trường giáo dục xã hội chủ nghĩa, qua những biểu tượng, hình tượng của con người Việt Nam giàu lòng yêu nước, có ý thức sâu sắc về giá trị của độc lập, tự do, luôn sẵn sàng hy sinh, phấn đấu cho sự nghiệp đánh đuổi ngoại xâm, thống nhất non sông gấm vóc. Được dẫn dắt bởi đường lối kháng chiến đúng đắn, ý chí, nghị lực, quyết tâm trong mỗi con người, mỗi tập thể, mỗi lực lượng thực sự là thứ vũ khí tinh thần có ý nghĩa quyết định thành bại trên mỗi trận tuyến chống quân thù. Trên ý nghĩa đó, lực lượng vận tải quân sự đường biển đã thể hiện một bản lĩnh chính trị vững vàng, tinh thần chịu đựng gian khổ, hy sinh, sự mưu trí, dũng cảm hiếm có để hoàn thành xuất sắc nhiệm vụ được giao.

Không có bản lĩnh chính trị vững vàng thì không thể thực hiện được nhiệm vụ gian khó đặt ra, nhất là trong buổi đầu hình thành lực lượng vận tải quân sự đường biển, vấn đề soi đường, thông đường, tổ chức chuẩn bị phương tiện, bến bãi. Đó quả là quá trình tìm tòi, khảo nghiệm công phu, đồng thời là sự thử thách ý chí, quyết tâm của cả một tập thể, từ người chỉ huy cho đến thủy thủ, sự phối hợp ăn khớp giữa hậu phương và tiền tuyến. Khi nói đến đường Hồ Chí Minh trên biển thì phải nói đến cả tuyến, bởi từ trăm sông, trăm ngã, có ngõ, có đường, có đầu, có cuối mới hình thành nên một con đường hoàn chỉnh. Không có tinh thần chịu đựng gian khổ, hy sinh, sự mưu trí, dũng cảm hiếm có thì khó có thể thực hiện được cuộc vượt biển vào Nam với bao hiểm nguy rình rập. Trên những con tàu nhỏ, trang thiết bị hạn chế, cán bộ, thủy thủ phải đối mặt với sóng to, gió lớn, với sự ngăn chặn gắt gao của quân thù đòi hỏi phải có tinh thần chịu đựng gian khổ, trong tình huống hiểm nghèo, phải chấp nhận hy sinh tính mạng để giữ bí mật của tuyến đường.

Do vị trí chiến lược quan trọng của đường Hồ Chí Minh trên biển, đế quốc Mỹ đã dùng mọi thủ đoạn tinh vi, xảo quyệt, với các loại vũ khí, thiết bị tối tân hiện đại nhất của nền khoa học - công nghệ quân sự để đánh phá, hòng hủy diệt, ngăn chặn, cắt đứt tuyến đường tiếp viện của ta trên biển. Những con đường,

bến bãi đều nằm trong các vùng kim kẹp, lũng sục, truy quét, đánh phá ác liệt suốt đêm ngày của địch. Trên con đường vận chuyển ấy, cán bộ, chiến sĩ Đoàn tàu không số với tinh thần "Vì miền Nam ruột thịt" đã xác định quyết tâm, âm thầm hy sinh tình cảm gia đình và bản thân, biết rằng ra đi là cầm tử, vẫn chấp nhận gian nguy, đương đầu với khó khăn thử thách. Mỗi chuyến đi là một cuộc đấu trí căng thẳng, quyết liệt với kẻ thù, với thiên nhiên, sóng gió. Và vượt lên tất cả là chiến thắng chính bản thân mình, đòi hỏi cao ý chí kiên định, mưu trí, dũng cảm, sáng tạo và ý thức chấp hành kỷ luật nghiêm minh. Thời đại Hồ Chí Minh đã tạo ra con người Việt Nam và chính con người Việt Nam đã viết nên những trang sử hào hùng của thời đại Hồ Chí Minh. Thắng lợi của sự nghiệp kháng chiến chống Mỹ, cứu nước nói chung và thành công của công cuộc chi viện chiến trường bằng Đường Hồ Chí Minh trên biển nói riêng thực sự là biểu tượng sinh động cho giá trị, phẩm chất và hào khí bất khuất của con người Việt Nam. Đây chính là nhân tố trung tâm, quyết định tạo nên sức mạnh phi thường để nhân dân Việt Nam đương đầu và đánh thắng quân xâm lược Mỹ⁶.

Bốn là, đường Hồ Chí Minh trên biển là niềm tự hào, nguồn cổ vũ, động viên lớn lao đối với cán bộ, chiến sĩ trên những con tàu không số của bộ đội Hải quân và dân tộc Việt Nam trong cuộc kháng chiến chống Mỹ cứu nước

Chiến công và thành tích vẻ vang của đường Hồ Chí Minh trên biển đã góp phần quan trọng vào thắng lợi chung của sự nghiệp kháng chiến chống Mỹ, cứu nước, "đánh cho Mỹ cút, đánh cho Ngụy nhào", giải phóng miền Nam, thống nhất Tổ quốc. Nói tới đường Hồ Chí Minh trên biển còn phải nhắc tới các thế hệ cán bộ, chiến sĩ của Đoàn tàu không số luôn luôn trung thành vô hạn với Đảng, với Nhân dân, nêu cao ý chí quật cường, tinh thần mưu trí, sáng tạo, sẵn sàng xả thân chiến đấu hi sinh để hoàn thành xuất sắc mọi nhiệm vụ được Trung ương, Bác Hồ và Quân đội giao phó. Những con người can trường trong đội ngũ cán bộ, thủy thủ của Đoàn tàu không số trên tuyến vận tải quân sự Hồ Chí Minh trên biển, lúc đầu phần lớn quê ở các địa phương miền Nam tập kết ra Bắc, một số vốn quen với nghề đi biển, chịu đựng được sóng gió, điều khiển tàu chủ yếu bằng kinh nghiệm. Tuy nhiên, do yêu cầu nhiệm vụ, do quy mô vận chuyển phát triển, nên trong thành phần đội ngũ sĩ quan, thủy thủ, nhân viên kỹ thuật của đoàn vận tải sau này hầu hết được đào tạo cơ bản,

⁶ Lịch sử Lữ đoàn 125 Hải quân (2001), Nxb Quân đội nhân dân, Hà Nội, tr.47-201.

là những đảng viên, đoàn viên, vừa có tri thức, sức khỏe, có khả năng chịu đựng gian khổ, bản lĩnh cách mạng kiên cường, vừa có quyết tâm cao, kinh nghiệm dày dặn. Đây chính là những cán bộ, chiến sĩ được đào tạo, rèn luyện, trưởng thành trong các cơ quan, đơn vị, nhà trường ở miền Bắc, trở thành nguồn nhân lực quan trọng đảm đương nhiệm vụ nặng nề mà Đảng và Nhân dân giao phó. Trên những chuyến “tàu không số”, nhiều cán bộ chỉ huy, thuyền trưởng, chính trị viên, thuyền phó đã thể hiện sự xử trí tài tình, mưu trí, điều khiển con tàu tiếp tục giữ vững hành trình vào Nam và đối phó linh hoạt với các tình huống xảy ra. Nói tới đường Hồ Chí Minh trên biển còn phải nhắc tới các thế hệ cán bộ, chiến sĩ của Đoàn tàu không số luôn luôn trung thành vô hạn với Đảng, với Nhân dân, nêu cao ý chí quật cường, tinh thần mưu trí, sáng tạo, sẵn sàng xả thân chiến đấu hi sinh để hoàn thành xuất sắc mọi nhiệm vụ mà Trung ương, Bác Hồ và Quân đội giao phó. Việc mở đường Hồ Chí Minh trên biển là một chủ trương kiên quyết, táo bạo của Trung ương mà đứng đầu là Chủ tịch Hồ Chí Minh. Sự quyết định sáng suốt đó là kết quả của sự kết hợp về “thiên thời, địa lợi, nhân hòa” và đã mang lại những đóng góp vô cùng to lớn. Trong những năm tháng chống Mỹ, cứu nước, hàng ngàn tấn vũ khí và phương tiện chiến tranh khác của Trung ương chi viện cho chiến trường miền Nam qua đường Hồ Chí Minh trên biển đã đến nhiều địa phương dọc theo duyên hải miền Trung đến tận mũi Cà Mau để tiếp sức cho cuộc kháng chiến. Thắng lợi của cuộc kháng chiến chống Mỹ, cứu nước đã ghi vào lịch sử dân tộc ta như một trang vàng chói lọi, một biểu tượng sáng ngời của chủ nghĩa anh hùng cách mạng, của ý chí “Không có gì quý hơn độc lập tự do”, của lòng dũng cảm, bản lĩnh và trí tuệ con người Việt Nam. Chiến thắng đó còn đi vào lịch sử thế giới như một trong những chiến công vĩ đại nhất của thế kỷ XX - một sự kiện có tầm vóc quốc tế to lớn và có tính thời đại sâu sắc. Có được thành quả cách mạng vĩ đại ấy, dân tộc ta phải trải qua những chặng đường đấu tranh đầy gian nan, thử thách; đã kế thừa, phát triển lên một tầm cao mới truyền thống yêu nước, ý chí quật cường, bất khuất của dân tộc Việt Nam, giá trị văn hóa và nền nghệ thuật quân sự đặc sắc Việt Nam trong thời đại Hồ Chí Minh. Thắng lợi mà dân tộc ta giành được là sự hội tụ, kết tinh của nhiều nhân tố, trong đó có Đường Hồ Chí Minh trên biển. Đây thực sự là một sáng tạo độc đáo về tài thao lược và nghệ thuật chỉ đạo chiến tranh nhân dân của Đảng và Chủ tịch Hồ Chí Minh, của Quân ủy Trung ương trong cuộc đấu trí, đấu lực với các âm mưu và thủ đoạn nham hiểm của kẻ thù, nhằm ngăn chặn

sự chi viện sức mạnh của hậu phương miền Bắc cho tiền tuyến miền Nam.

Cùng với đường Trường Sơn, đường Hồ Chí Minh trên biển đã nối liền miền Bắc với miền Nam, “là biểu tượng của quyết tâm đánh Mỹ và thắng Mỹ, của ý chí và tình cảm thống nhất đất nước, của sức mạnh tinh thần và trí tuệ của dân tộc Việt Nam đã chiến thắng sức mạnh vật chất kỹ thuật hiện đại của đế quốc Mỹ”⁷. Đường Hồ Chí Minh trên biển đã và sẽ mãi mãi trở thành biểu tượng của ý chí sắt đá, lòng dũng cảm, sức sáng tạo phi thường của toàn Đảng, toàn dân và toàn quân trong cuộc kháng chiến chống Mỹ, cứu nước; mãi mãi là niềm tự hào của Bộ đội Hải quân, của Quân đội và nhân dân Việt Nam anh hùng. Đường Hồ Chí Minh trên biển đã hoàn thành trọn vẹn và đặc biệt xuất sắc nhiệm vụ chi viện chiến lược cho chiến trường miền Nam, góp phần quan trọng vào thắng lợi chung của toàn dân tộc, được coi là một trong những kỳ tích độc đáo của chiến tranh. Đánh giá về sự vĩ đại của con đường, Cố Thủ tướng Võ Văn Kiệt đã khẳng định: “Năm tháng sẽ qua đi, nhưng những chiến công anh hùng và hy sinh cao cả của các lực lượng mở đường vận tải chiến lược mang tên Bác Hồ kính yêu trên biển Đông, của các con tàu “không số”, của quân và dân các bến bãi, làm nhiệm vụ chi viện cho cách mạng miền Nam trong cuộc kháng chiến chống Mỹ, cứu nước vĩ đại sẽ mãi mãi đi vào lịch sử đấu tranh anh dũng của dân tộc ta... Tổ quốc và nhân dân ta đời đời ghi nhớ công lao của những người đã làm nên kỳ tích đường Hồ Chí Minh trên biển”. Sáu mươi năm một chặng đường lịch sử, sự ra đời của Đường Hồ Chí Minh trên biển cùng với những chiến công của lực lượng Hải quân trong cuộc kháng chiến chống Mỹ, cứu nước đã chứng minh về tầm quan trọng của biển, đảo đối với sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa. Huyền thoại về con đường vận tải biển mang tên Chủ tịch Hồ Chí Minh vẫn còn vẹn nguyên với thời gian, mãi mãi là biểu tượng sáng ngời của chủ nghĩa anh hùng cách mạng, một thiên anh hùng ca bất tử. Trong giai đoạn cách mạng mới, sự nghiệp cách mạng của toàn Đảng, toàn quân và toàn dân ta diễn ra trong bối cảnh tình hình thế giới và khu vực có nhiều biến đổi to lớn và sâu sắc, vừa thuận lợi, vừa có những thách thức mới. Văn kiện XIII, nhận định: “Đất nước ta chưa bao giờ có được cơ đồ, tiềm lực, vị thế và uy tín quốc tế như ngày nay”⁸. Xu thế toàn cầu hóa đang tác động sâu sắc, toàn diện trên bình diện quốc tế, đồng thời đặt ra yêu cầu khách

(Xem tiếp trang 30)

⁷ Võ Nguyên Giáp (1999), *Đường Hồ Chí Minh một sáng tạo chiến lược của Đảng*, Nxb Quân đội nhân dân, Hà Nội, tr.24.

⁸ Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, tập I., Nxb Chính trị quốc gia - Sự thật, Hà Nội, tr.104.

quốc gia, dân tộc. Đó chính là kết tinh của sự nghiệp đối ngoại thời đại Hồ Chí Minh. Kế thừa tư tưởng Hồ Chí Minh, tinh thần độc lập, tự chủ đã được thể hiện trong những văn kiện đầu tiên của Đảng và cho đến Văn kiện Đại hội XIII Đảng ta tiếp tục bổ sung, phát triển hoàn thiện hơn để xây dựng nền ngoại giao độc lập, tự chủ phù hợp với tình hình hiện nay. □

Tài liệu tham khảo

1. Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, tập 1, Nxb Chính trị quốc gia - Sự thật, Hà Nội.
2. Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, tập 1, Nxb Chính trị quốc gia - Sự thật, Hà Nội.
3. Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, tập 2, Nxb Chính trị quốc gia - Sự thật, Hà Nội.
4. Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, tập 4, Nxb Chính trị quốc gia - Sự thật, Hà Nội.
5. Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, tập 5, Nxb Chính trị quốc gia - Sự thật, Hà Nội.
6. Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, tập 6, Nxb Chính trị quốc gia - Sự thật, Hà Nội.
7. Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, tập 7, Nxb Chính trị quốc gia - Sự thật, Hà Nội.
8. Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, tập 8, Nxb Chính trị quốc gia - Sự thật, Hà Nội.
9. Nguyễn Duy Niên (2002), *Tư tưởng ngoại giao Hồ Chí Minh*, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội.

ĐƯỜNG HỒ CHÍ MINH TRÊN BIỂN...

(Tiếp theo trang 39)

quan trước mỗi quốc gia. Khu vực Châu Á - Thái Bình Dương, trong đó Đông Nam Á có vị trí chiến lược ngày càng quan trọng, là khu vực cạnh tranh gay gắt giữa các cường quốc, tiềm ẩn nhiều bất ổn. Tranh chấp chủ quyền lãnh thổ, chủ quyền biển, đảo diễn ra căng thẳng, phức tạp, quyết liệt hơn. Hoà bình, ổn định, tự do, an ninh, an toàn hàng hải, hàng không trên Biển Đông đứng trước thách thức lớn, tiềm ẩn nguy cơ xung đột. ASEAN có vai trò quan trọng trong duy trì hoà bình, ổn định, thúc đẩy hợp tác khu vực nhưng cũng đứng trước nhiều khó khăn. Nhiệm vụ bảo vệ chủ quyền biển đảo, bảo vệ Tổ quốc cũng đặt ra những yêu cầu cao hơn, phát huy giá trị của Đường Hồ Chí Minh trên biển, dưới sự lãnh đạo của Đảng, Quân ủy Trung ương, Bộ Quốc phòng, Quân đội nhân dân Việt Nam, trực tiếp là Quân chủng Hải quân tiếp tục là lực lượng nòng cốt bảo vệ vững chắc chủ quyền biển, đảo trong tình hình mới. □

Tài liệu tham khảo

- ¹ Văn kiện Đảng toàn tập, tập 20, Nxb Chính trị quốc gia - Sự thật, Hà Nội - 2002, tr.82.
- ² Văn kiện Đảng toàn tập, tập 22, Nxb Chính trị quốc gia - Sự thật, Hà Nội - 2002, tr.158.

PHÁT HUY NỘI LỰC VÀ...

(Tiếp theo trang 5)

cao năng lực lãnh đạo và sức chiến đấu của Đảng ngang tầm nhiệm vụ của dân tộc và của thời đại.

Năm là, để phát huy nội lực, trước hết, chúng ta phải phát huy sức mạnh của nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa, thực hiện phương châm nhà nước và nhân dân cùng làm để “xóa đói, giảm nghèo”, xóa bỏ hết bần hàn, lạc hậu.

Sáu là, phát triển giáo dục là một trong những giải pháp quan trọng để tăng cường sức mạnh của nội lực. Phải giáo dục con người có phong cách tư duy độc lập, tự chủ, có tinh thần tự học và lấy tự học “làm cốt”. Do đó, việc đổi mới giáo dục ở nước ta phải hướng tới nền giáo dục mở, học tập suốt đời và xây dựng xã hội học tập. Cũng phải phát huy dân chủ để mỗi người dám nói lên sự thật, chính kiến thật và hào hứng đưa ra sáng kiến của mình để xây dựng đất nước.

Tư tưởng Hồ Chí Minh về phát huy nội lực và tranh thủ ngoại lực trong phát triển đất nước có giá trị lý luận và thực tiễn sâu sắc, chỉ đạo sự nghiệp

xây dựng và phát triển đất nước theo con đường xã hội chủ nghĩa, trở thành cơ sở, nền tảng tư tưởng đặc biệt quan trọng để Đảng đổi mới tư duy lý luận, nắm bắt thực tiễn, tôn trọng và hành động theo quy luật khách quan, hoạch định đường lối đổi mới tại Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ VI của Đảng (12-1986) và lãnh đạo sự nghiệp đổi mới trong các giai đoạn cách mạng. Nhờ đó, Việt Nam đã có được cơ đồ, tiềm lực, vị thế và uy tín trong nhân dân, uy tín quốc tế như ngày nay. □

Tài liệu tham khảo

1. Ban tuyên giáo trung ương (2021), *Học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh về ý chí tự lực, tự cường và khát vọng phát triển đất nước phồn vinh, hạnh phúc*, Tài liệu học tập chuyên đề năm 2021.
2. Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, tập I,II, Nxb Chính trị quốc gia - Sự thật, Hà Nội.
3. Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, tập 2, 3, 4, 5, 7, 10.
4. Hội đồng Lý luận Trung ương (2003), *Giáo trình tư tưởng Hồ Chí Minh*, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội.
5. TS. Vũ Việt Mỹ (2002), *Tìm hiểu tư tưởng Hồ Chí Minh về chủ nghĩa xã hội và con đường đi lên CNXH ở Việt Nam*, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội.